

ГОВЕДОВЪДНАТА ФЕРМА

КАМЪНИ ПО ПЪТЯ

ст. н. с. д-р инж. Стефан Станев

По пътя на добрите намерения на човек, решил да направи говедовъдна ферма, има доста много камъни и това налага изострено внимание. От големите камъни – нормативната уредба- защитата на фермерите трябва да бъде в ръцете на асоциацията. От малките (на пръв поглед) камъни обаче трябва да се пази сам. Особено трябва да се внимава с това, дали проектантът е обвързан със строителство, с производство, доставка и монтаж на оборудване. На пръв поглед за възложителя (съгласно действащото в страната законодателство фермерът, поръчващ обекта, е именно такъв) е много изгодно да се договори с един партньор, който да му поеме обекта от ниво проектиране до готов за експлоатация обект. Най – често обаче това носи много рискове.

По отношение на строителя като че ли рисковете са най- малки. Законодателството не разрешава проектантът да се занимава и със строителство. Всички знаем обаче, че това ограничение може да бъде заобиколено много лесно. Не така стоят обаче нещата с другите участници в инвестиционния процес.

Тук рисковете могат да се разделят на две групи:

1. Риск от договаряне с тотален предприемач, който ви обещава всичко – от проектирането, до завършения обект, с изработване, доставка и монтаж на комплексното оборудване. При такова предложение фермерът трябва да се замисли дали има работа с коректен партньор, или става дума за зарибяване. Механизмът е много прост, офертата звучи примерно така: аз ще ти направя всичко, като ти гарантирам, че след преустройството на сградата в нея ще си инвестирал не повече от 2 000 лева за една крава. Много е съблазнително. Но засилил се веднъж по тази писта, обикновено възложителят се оказва в капан. Този проектант е заложил в проекта си само конструкции, произведени в някаква работилничка, за които не се знае нищо както за съответствие с изискванията на животните, така също и дали гарантират добра функционалност. Освен това по време на строителството непременно се оказва, че

нещо е поскъпнало. Понеже в България няма такава силна фирма, специализирана в селскостопанската област, за голяма част от оборудването този предприемач ще бъде посредник, а това освен оскъпяване води до скъсване на връзката с фирмата, която може да поеме добро гаранционно и следгаранционно обслужване. Резултатът е: посредствено проектиране, посредствена реализация, посредствена ферма, висока цена. В един такъв конкретен обект съотношението беше: при оферирана цена 2 000 лева на скотомясто истинската стойност достигна до 4 600 лева.

2. Риск от предварително договаряне с една фирма, доставчик на оборудване, с аналогичен на горния ангажимент, (без строителните работи). Това най- често са сериозни фирми с утвърдени имена, с потенциал за доставка и монтаж на перфектно оборудване. Тук рискът за фермера не е в получаването на качествено оборудване или на лоша технологична основа – при такъв вариант фермерът си затваря вратата за избор, защото проектантът ще направи проекта, калкулирайки изцяло оборудването на тази фирма и поради липса на конкурсно начало фермерът получава като правило поскъпо оборудване.

Тук искам да поясня, че един добре направен проект е основа, на която фермерът може да поиска оферти от всички фирми. Добрият проект позволява монтирането на практически целия диапазон оборудване, предлагано от различните фирми. Има места, където се налагат корекции, налагани от спецификата на отделни елементи и машини, но те не са свързани със съществени промени. Там, където има различия в параметрите, проектантът ще запише: „**детайлите ще се уточнят след избор на оборудването**” и това няма да доведе до промени в количествата строителни материали и работи, заложи в проекта. Когато проектът е направен и едва тогава фермерът иска оферти от доставчици и изпълнители, той има вече възможност да направи търг, да въведе състезателното начало и да сравни не само общата стойност на предлаганото оборудване, а и каква спецификация и колко екстри се крият зад тази стойност. Тогава фермерът може да си потърси консултант, с когото да направи анализ на различните оферти. Тогава **фермерът има избор**. Това е едно много голямо предимство.

Не винаги нещата ще бъдат в черни краски. Но е добре човек да знае от какво да се пази, когато лично той трябва да вземе решение.

Нещата стават много по-различни, когато пред фермерът се изправи стената на нескопосано нормотворчество. Тази стена разделя създателите на нормите от всички останали, имащи отношение към инвестиционния процес в животновъдството (фермери – възложители, проектанți, строители, доставчици и др.). Тук нещата могат да станат страшни. Може да се окаже, че:

- проектантът отказва проектирането, защото съответната наредба забранява по някаква причина реализирането на идеята или

- за да се изпълнят изискванията, трябва да се направи проект с необясними технологични и архитектурно – строителни решения, които няма да допринесат с нищо за подобряване на условията във фермата, но ще я оскъпят страшно много.

В това отношение ръцете на фермера са вързани – той самостоятелно не може да направи нищо. Тук трябва да се намесят браншовите организации – те са длъжни да нададат вой, за да не допуснат неразумните идеи за норми да станат действащи. Съвсем накратко ще спомена Наредба 7 за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда. Създадена далеч преди Асоциацията на млекопроизводителите, в областта на животновъдството тя носи много архаизъм в себе си. Говедовъдна ферма, в която се отглеждат над 10 животни, трябва да отстои на 50 метра от регулацията или от предприятие на хранително – вкусовата промишленост (например мандра). Ако животните са над 50, това разстояние нараства на 100 метра. Аргументите за това може да са много силни, но прилагането на тази наредба означава фермерът да инвестира още доста средства, за да промени предназначението на земята, да направи път, да прокара до площадката ток и вода и да бъде привързан към съответната мрежа. Наредбата (в тази си редакция) е в сила от 1992 г., когато не се говореше за превеждането на нашите норми в съответствие с Директивите на ЕС, и представлява коригирана наредба за същото нещо, действаща много години преди това. Как е възможно в Западна Европа да се строят говедовъдни ферми на границата на населеното място, а при нас не може? Как в Швейцария до фермата се намира мандрата, която прави сирене – специалитет и никой не мисли да я затваря? В предната статия се позовахме на пример за ферма по схема на фирмата FARMCO, нереализуема в България според изискванията на наредба 7 за здравна защита на селищната среда. На фигурата се вижда рекламна схема на говедовъдна ферма, предлагана от холандска фирма и като принцип реализирана на много места в Европа. Там, до доилната зала, от

едната страна е цистерната, която да вземе млякото, а от другата страна е транспортното средство, което да вземе произведеното на място сирене.

Не съм чувал в Европа да има аналог на нашата наредба 7. Защото там нямат навика да нарушават нормите, а такава една ферма би била чисто нарушение. И никой не се притеснява от това фермата, независимо за колко животни е, да бъде в края на селото. Не се притеснява да има ферма и в чертите на града. Условието е само едно: никой да не допусне в резултат на неговата дейност да бъде засегнат интерес на други хора. Нормите не са в разстояния, а в ниво на емисии, в хигиенни предписания. Край фермата не може да мирише (съдържанието на еди какво си не може да е по-високо / по-ниско от еди колко си), не може да бъде замърсено (с указани пределни нива на съответните замърсители), не може на разстояние от еди колко си метра нивото на шума да превишава еди какво ниво. Всяко предписание е ясно и точно. Не подлежи на тълкуване – има уред, мери се и се установява дали всичко е в нормата или не. Ако не е, се дава предписание и срок, в който да се отстранят нередностите. Там, където са посочени разстояния, същите не са в никакъв случай така фрапиращи, както в нашата наредба 7.

Никъде по света на фермера не се гледа като на враг, като на чуждо тяло. Навсякъде се поощряват желаещите да се занимават с животновъдство, защото техният брой непрекъснато намалява. Никъде по света администраторът не забравя, че с помощта на закона той трябва да помага на фермера, а не да му пречи. Никой ветеринар в света не си мисли да пречи на развитието на животновъдството, защото самата специалност ветеринарна медицина, за да бъде практикувана, се нуждае от животни. А животните, щом не са диви, се отглеждат от фермерите.

АГРОЕКОН ООД

**Консултации и проектиране
на селскостопански обекти,
биогазови инсталации**

ул. Милин Камък 23 ап. 2

6000 Стара Загора

Тел./ факс 042 621 303

Мобил. +359 887 582 684

e- mail:

s.stanev@agroecon.com

web: www.agroecon.com